

ORANŽNI PROGRAM - U14

<p>STAROST: 12 in 13 let</p>	<p>AKTIVNOST V ŠPORTU: 6 do 8 let</p>	<p>AKTIVNOST TEDENSKO: Kondicija do 3 krat/ teden preko celega leta</p> <hr/> <p>SMUČANJE do 85 dni letno + max 15 tekem brez mednarodnih</p> <hr/> <p>100 DNI</p>	<p>SITUACIJSKO SMUČANJE:</p> <p>35 - 40% programa na snegu + didaktične postavitev</p>	<p>SMUČANJE V TEKMOVALNIH POSTAVITVAH:</p> <p>60 - 65% programa na segu</p> <hr/> <p>VSL 50% SL 35% SG 15%</p>	<p>TEKMOVANJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - VSL - SL - SG - paralelni SL - paralelni GS
--	---	---	--	---	---

Postavitve/ SITUACIJSKO SMUČANJE zajema tudi didaktične postavitev; hodniki, poligoni, atipične postavitev,...

Kombi - poligoni/ trenerji naj jih postavljajo v sklopu treninga, ki v samem procesu vadbe predstavljajo vadbo v atipičnih pogojih in tekmovalnost. S tem širijo spekter smučarskega znanja in, kar je zelo pomembno, razbijajo monotonost.

ORANZNI PROGRAM/ SMERNICE

1) VADBENA SKUPINA

STAROST: 12 in 13 let

AKTIVNOST V ŠPORTU: 6 do 8 let

- zaželeno zagotavljanje čim širše baze motoričnega znanja (uvajanje v različne športne aktivnosti)

2) VADBENA AKTIVNOST NA LETNI RAVNI

KONDIICIJA TEDENSKO: 2 - 3 krat/ v zimskem času

2 - 3 krat/ v letnem času

- v poletnih mesecih dodatne aktivnosti (kolesarjenje, plezanje, itd.)

SKUPAJ do 100 dni na sezono (leto)

SMUČANJE TEDENSKO: do 3 - 4 krat/ v zimskem času

- sezona na snegu se KONCA z zaključkom obratovanja slovenskih smučišč.
- v primeru manjka smučarskih dni je možno izkoristiti dodatne smučarske dni na bližnjih ledenikih v spomladansko in pozno spomladanskem času
- vadba na snegu za novo smucarsko sezono se lahko nacrtuje po **15. septembru**
- v vmesnem obdobju se treningi na snegu NE izvajajo!

SKUPAJ do 100 dni na sezono (leto)

3) SITUACIJSKO SMUČANJE

do 35 dni od 85 DNI

35 - 40 % programa na snegu

- vadba osnov alpskega smucanja (pravilen položaj telesa, položaj težišča, ...)
- vadba tehnike smucanja z vrtenjem stopal in s kontrolo hitrosti
- vadba tehnike smucanja po robniku brez oddrsa
- slednje telesa, aktivacija gleznejev, sonozno smucanje, položaj bokov, gibanje
- vadba vseh osnov s kratko smucko (90 cm)
- vadba vseh osnov s kratko smucko (125 cm)
- vadba v hitrejšem ritmu in ozjem hodniku
- smucanje po različnih terenih (voznja cez valove, različne naklonine, **večje grbine...**)
- smucanje v različnih pogojih (sonce, megla, sneg, veter,...)
- smucanje na različnih podlagah (mehko, trdo, slabše preparirano, **globok celec**)
- smucanje v različnih hitrostih (hitrostne variacije posameznih elementov)
- smucanje z menjavami ritma
- **smučanje na »slepo« (zastiranje pogleda, prekrit pogled)**
- dvigovanje hitrostnega praga (**vadba srednje zahtevnih spustov v smuk položaju**)
- spoznavanje smucanja v različnih izvedbah (brez palic, z eno palico, po eni smucki, vzvratno, ...)
- vadba trikov (menjava smeri smučanja naprej-nazaj, skoki, freestyle, itd.)
- **smucanje v sneznem parku (boxi, rail-i, skoki)**
- **didaktične postavitev/** hodniki, poligoni, atipične postavitve,...
 - hodniki smučanja (v 2, 3 in 4 vertikalah), razdalja (vertikalna 8 - 10m, horizontalna 4 - 5m), kombinacije zavojev z zajemanjem več vrat, itd.

Pomembno/

izpostaviti dejavnike in načine vadbe, ki vplivajo na ravnotežni položaj, gibljivost v skočnem, kolenskem in kolčnem sklepu, sposobnost optimalnega prilagajanja težišča v vertikalni in horizontalni smeri glede na teren, sposobnost pravilnega obremenjevanja in razbremenjevanja smuči in stabilen zgornji del telesa!

Vadba tehnike mora temeljiti na:

- Analizi sodobnega smučanja
- Elementih, ki so skladni z aktualno tehniko smučanja
- Upoštevanju prednosti sodobne opreme
- Primernih gibalnih vzorcih
- Petih značilnostih: hirost, ritmičnost, pravočasnost, natančnost, mehko

4) SMUČANJE V POSTAVITVAH

do 55 dni od **85 DNI**

60 - 65 % programa na snegu

DISCIPLINA: VEESLALOM 50%

(!) max. razdalja/ do 24m

- vadba v primernih VSL postavitvah/ srednje zahteven teren, vsekakor ne prelahak, kratki količki
- vadba v primernih VSL postavitvah/ uporaba pravih kolickov, lahko označeno z metlicami, kratkimi količki, linija je lahko narisana tudi s sprejem
- vadba štartnega odriva/ odziv s palicami, drsalni korak
- vadba v zahtevnejših VSL poligonih preko valov/ kratki kolicki, poskoki
- vadba v postavitvah VSL na zahtevnejših GCROSS poligonih

DISCIPLINA: SLALOM 35%

(!) max. razdalja/ do 10m, minimum 7m

- vadba v primernih SL postavitvah/ srednje zahteven teren, komb s kratkimi količki
- vadba v primernih SL postavitvah/ srednje zahteven teren, uporaba pravih kolickov

DISCIPLINA: SG 15%

upošteva se vse dni realizirane na SG smuceh

- vadba v primernih SG postavitvah/ manj zahteven teren
- vadba v manj zahtevnih SG postavitvah/manj zahteven teren

Pomembno/

pri postavitvah naj se upošteva primernost postavitev za kat. **U14**

Hitrosti in radiji zavojev naj bodo takšni, da so v območju sposobnosti vsakega slehernega tekmovalca. Vadba naj vzpodbuja željo po dobrem smucanju in tekmoivanju!

Nujno je spreminjanje razdalj, postavitev, terenov in pogojev na sploh, kar zagotavlja širjenje znanja, prilagajanje spremembam in seveda pestrost vadbe!

OPOMBA: ce bo mozno, bomo v prihodnje dodali posnetke in skice

HITROST - hitrost kot glavno vodilo sodobnega smučanja je eden glavnih vzrokov, ki neposredno vpliva na intenzivnost. Hitrost v smučanju pojmuemo na dva načina, in sicer kot **hitrost izvedbe in izvedbo v hitrosti**. S približevanjem oziroma oddaljevanjem štarta glede na postavitev vplivamo na vstopno hitrost v poligon ali progo in s tem spreminjamo tako hitrost izvedbe kot izvedbo v hitrosti znotraj postavitve.

Pri postavitvah veljajo naslednja FIS pravila:

- **pri slalomu** je najkrajša razdalja med vrati 7 metrov najdaljša pa 10 metrov (velja za kategorije U14 in U16)
- **pri veeslalomu** je število vrat definirano z 13-18% višinske razlike (pravilo velja za kategorijo U14 in U16), najkrajša razdalja med vrati pa je 10 metrov

S približevanjem oziroma oddaljevanjem štarta glede na postavitev vplivamo na vstopno hitrost v poligon ali progo in s tem spreminjamo tako hitrost izvedbe kot izvedbo v hitrosti znotraj postavitve.

TABELA PARAMETROV IN POSTAVITEV PO KATEGORIJAH

Kategorija	SLALOM		VELESLALOM		SUPER-G		SMUK
	Višinska razlika	Spremem smeri	Višinska razlika	Sprememb smeri	Višinska razlika	Spremem smeri	Višinska razlika
CICIBANI, CICIBANKE	80 - 120 *	32 - 38% +/- 3	130 - 200	13 - 18 %			
MLAJŠI DEČKI IN DEKLICE U14	100 - 160	32 - 38% +/- 3	200 - 350	13 - 18%	250 - 450	Min. 8 % Max.12%	
U16	100 - 160	32 - 38%	200 - 350	13 - 18%	250 - 450	Min. 8 % max. 12%	

*IZJEMA CICI – CICE 40m/viš raz = TRIJE TEKI SLALOM

5) TEKMOVALNI SISTEM

max.15 TEKEM od skupno od **100 DNI**

Pomembno/ tekmovanja naj se odvijajo v januarju, februarju, marcu

- naj bodo organizirana ločeno od ostalih in prirejena sposobnostim kat. U14 (v kolikor ne gre drugače, se združujejo z U16)

Naj vzpodbujajo razvoj vsestranskih sposobnosti, obvladovanje atipičnih situacij, vklapljanje v tekmovalno okolje, spoznavanje postavitev, različnih terenskih oblik, hitrosti, premagovanje strahu:

v sezoni

VELESALOM

org: SZS/Klubi .

- regijska tekmovanja, državni pokal in državno prvenstvo
- (!) parametri postavitev so v zg. tabeli
- (!) opravijo **2 vožnji (v kolikor okoliščine to dopuščajo)**. Odločitev za 2 tek sprejme žirija pred startom prvega teka U14.
- (!) ogled vsakega od tekov je skupen (U14 in U16), kjer je po končani kategoriji dopustno, da žirija s postavljalvcem »zamakne« progo, kjer to narekujejo razmere.
- (!) izvedba do treh VSL tekem na mesec (**jan., feb., marec**), nikoli več kot ena v istem vikendu!

v sezoni

SLALOM

org: SZS/Klubi .

- regijska tekmovanja, državni pokal in državno prvenstvo
- (!) parametri postavitev so v zg. tabeli
- (!) opravijo **2 teka**
- (!) izvedba dveh SL tekem na mesec (**jan. feb., marec**), nikoli več kot ena v istem vikendu

v sezoni

SG

org: SZS/Klubi .

- regijska tekmovanja, državni pokal in državno prvenstvo

v sezoni

PARALELNA TEKMA SL in VSL

org: SZS/Klubi .

- ob koncu sezone

PREDLOG izvedbe tekmovanj:

VIKEND PAKET - SL + VSL

- SG

POSTAVLJANJE PROG - prvi tek postavlja domači trener, drugi tek določi organizator

5.1. SISTEM IZBORA ZA MEDNARODNA TEKMOVANJA (SEZONA 2017)

Ekipe za mednarodna tekmovanja se sestavljajo po naslednji kriteriji:

KONČNI IZBOR

- za mednarodna tekmovanja/ 4 najboljši tekmovalci; 2 dečka, 2 deklici
- za Pokal Loka/ 8 najboljših tekmovalcev; 4 dečki, 4 deklice

1. kriterij

Pri sestavljanju otroških ekip za mednarodna tekmovanja se upošteva polovico izvedenih tekem po posamezni disciplini. Če je število tekem po posamezni disciplini liho, se upošteva pravilo:

$$(*n - 1)/2 \text{ pri čemer je } *n - \text{število tekem}$$

Seštevek točk dodamo še en neupoštevani najboljši rezultat iz SL ali VSL.

Op./ Če je v sklopu za izračun izvedeno manj kot 4 tekme (3 ali manj), se avtomatsko upošteva še 2. kriterij

2. kriterij

V primeru izenačenosti tekmovalcev se dodatno upošteva še 2. kriterij.

Pri izračunu se doda še SL ali VSL iz neupoštevanih rezultatov iz 1. kriterija. V primeru, da SL ali VSL nista bila izvedena, se upošteva SG.

3. kriterij

V primeru nadaljne izenačenosti tekmovalcev, se upošteva še 3. kriterij – t.i. **medsebojni dvoboj**

Za medsebojni dvoboj se lahko šteje tekma na kateri je štartalo dva ali več primerljivih tekmovalcev.

V primeru odstopa ali diskvalifikacije se šteje, da je primerljivi tekmovalec, ki je progo izpeljal – zmagal!

4. kriterij

V primeru nadaljne izenačenosti tekmovalcev, se upošteva še 4. kriterij.

Pri tekmovalcih z enakim številom točk se upošteva število vseh pridobljenih pokalnih točk iz določenega sklopa tekmovanj.

5. kriterij

V primeru nadaljne izenačenosti tekmovalcev, se upošteva še 5. kriterij

V primeru nejasnosti pri tolmačenju zgoraj navedenih pravil velja razlaga in odločitev vodje programa.

V primeru zmage tekmovalca-ke iz druge ekipe SLO na Pokalu Loka, tekmovalec-ka, ki je zmagal-a, zamenja drugega (U14), oziroma tretjega (U16) tekmovalca iz ekipe za TrofeoTopolino (menjave iz tretje ekipe niso možne).

5.2. SISTEM TOČKOVANJA ZA VELIKO NAGRADO RAUCH, U14/ Pokal 2017

- ⇒ upošteva se uvrstitve tekmovalca/ke v državnem pokalu VN RAUCH 2016 (glej Tabeli 1 in 2)
- ⇒ upoštevane rezultate testiranj motoričnih sposobnosti

Tabela 1: Točkovanje od 1. do 30. mesta na Pokalnih državnih tekmovanjih ter na ocenjevanju tehnike smučanja (SL, VSL) in testiranju motoričnih sposobnosti.

mesto	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.
št. točk	100	80	60	50	45	40	36	32	29	26	24	22	20	18	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Tabela 2: Kriterij upoštevanih tekem glede na realizacijo.

VSL		SL		SG	
izvedeno	upoštevano	izvedeno	upoštevano	izvedeno	upoštevano
1	0	1	0	1	0
2	1	2	1	2	1
3	2	3	1	3	2
4	2	4	2	4	2
5	3	5	2		
6	3	6	3		

U14 - izračun za končni vrstni red VN RAUCH

VSL	SL	SG	MOTORIKA	OCEN.TEH.	SKUPAJ
Glej zgornjo tabelo	Glej zgornjo tabelo	Glej zgornjo tabelo	upoštevani rezultat testa	-	Σ točk

5.3. SISTEM IZBORA KANDIDATOV/K ZA REPREZENTANCO ZA SEZONO 2017/18

- ⇒ upošteva se uvrstitev tekmovalca/ke v Državnem pokalu 2017 (glej Tabeli 1 in 2)
- ⇒ upoštevanje rezultatov testiranj motoričnih sposobnosti

Tabela 1: Točkovanje od 1. do 30. mesta na Pokalnih državnih tekmovanjih ter na ocenjevanju tehnike smučanja (SL, VSL) in testiranju motoričnih sposobnosti.

mesto	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.
št. točk	100	80	60	50	45	40	36	32	29	26	24	22	20	18	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Tabela 2: Kriterij upoštevanih tekem glede na realizacijo.

VSL		SL		SG	
izvedeno	upoštevano	izvedeno	upoštevano	izvedeno	upoštevano
1	0	1	0	1	0
2	1	2	1	2	1
3	2	3	1	3	2
4	2	4	2	4	2
5	3	5	2		
6	3	6	3		

U14 - izračun za končni vrstni red:

VSL	SL	SG	MOTORIKA	OCEN.TEH.	SKUPAJ
Glej zgornjo tabelo	Glej zgornjo tabelo	Glej zgornjo tabelo	Upoštevan rezultat testa	Upoštevan rezultat	Σ točk

- ⇒ DEČKI starost 13-14 let / prvih 13 uvrščenih po zgornjih kriterijih (končni vrstni red)
- ⇒ DEKLICE starost 13-14 let / prvih 9 uvrščenih po zgornjih kriterijih (končni vrstni red)

6) OPREMA

- do 2 para VSL smuci
- 1 par SL smuči
- 1 par SG smuci

Op. Vsa tekmovanja razen SL in SG se izvajajo na smuceh GS!

7) KONDICIJSKA PRIPRAVA

cca. 100 dni/leto

- 2 – 3 krat tedensko/ v zimskem času
- 3 – 4 krat tedensko/ v letnem času

POUDAREK

- MOČ
- GIMNASTIKA/ akrobatika
- KOORDINACIJA/ usvajanje ostalih športov, športov z žogo, aktivnosti in motorike
- VZDRZLJIVOST

- **SENZOMOTORIČNA VADBA/** ravnotežje, propriocepcija

- ...

- Zanimivo je, da so mladostniki v pubertetnem obdobju bolj nagnjeni k poškodbam kot v predpubertetnem. Razlog je v prisotnosti androgenih dejavnikov, ki povzročajo povečanje mišične mase, posledično večjih sil (Adirim, Cheng, 2003).

Poleg tega so določene mišične skupine zgornjega dela telesa kronično bolj šibke pri odraščajočih smučarjih, zato je pozornost pri krepitvi trupa še posebno pomembna.

- Zaradi neprestanih tresljajev, ki nastajajo med smučanjem, so bolečine v ledvenem delu že pri mladih tekmovalcih pogoste. Hrbtna muskulatura je zaradi tipične smučarske preže (v predklonu) relativno močna, pogostokrat nesorazmerna s šibkejšimi mišicami trebuha. Pri krepitvi trebušnih mišic, je potrebno poudariti pomembno vlogo prečne trebušne mišice in poševnih trebušnih mišic, ki imajo poleg trebušne prepone izredno pomembno vlogo pri povečevanju znotraj trebušnega pritiska ter stabilizaciji hrbta.

- **MOČ:**

Po številnih raziskavah je v tem obdobju smiselno razvijati splošno moč. Za splošno moč je značilno to, da zajema celotno telo in ni specifično vezana na določeno mišično skupino. Šlo naj bi za razvoj vseh mišičnih skupin, v prvi vrsti mišic, zadolženih za stabilizacijo trupa, šele nato mišic ramenskega obroča ter spodnjih in zgornjih okončin.

Glavni namen vadbe naj bi bil prilagoditev mišic, tetiv, vezivnega tkiva ter sklepov za nadaljnjo vadbo. Oprema, ki jo potrebujejo vadeči, je preprosta.

V glavnem gre za vaje: - z lastno telesno težo,

- z medicinkami, elastičnimi trakovi, obtežilnimi vrečami, ročkami ...

- **SPLOŠNA MOČ:**

Splošna moč predstavlja temelje za nadaljnji razvoj hitre moči in vzdržljivosti v moči. Za nadaljevanje razvoja moč lahko vadeči uporabljajo tudi proste uteži, s poudarkom na učenju ustrezne tehnike. V poštev pridejo tudi bolj kompleksne vaje (mrtvi dvig, počep, nalog, potiski) z majhnimi obtežitvami ali celo brez (npr. vadba z metlo). Bistvo teh vaj je, da vključujejo celotno kinetično verigo, kar je značilno za realne situacije pri večini športov; med te sodi tudi alpsko smučanje. Obseg vadbe za moč se postopno povečuje. Eden od ciljev tovrstne vadbe je tudi preventiva pred potencialnimi poškodbami.

Pri razvoju **HITRE MOČI** je potrebno upoštevati, da narastišča mišic še vedno niso zakostenela in da lahko prevelike obremenitve, do katerih lahko pri tovrstni vadbi pride, povzročijo poškodbe ravnega hrustanca. Pri vadbi hitre moči je smiselna uporaba lahke pliometrije (npr. atletska abeceda).

Intenzivna vadba z dodatnimi bremenimi, globinski skoki, itd. v tem obdobju ni primerna!

- **KOORDINACIJA:**

Kar zadeva koordinacijo, je to obdobje, ko se prične z razvojem specifične, splošna pa še vedno prevladuje. Značilno za specifično koordinacijo je zmožnost hitrega izvajanja različnih gibanj brez napak, z lahkotnostjo in natančnostjo. Sem sodijo tudi gibanja, ki jih izvajamo pri veliki hitrosti.

Pri tehniki smučanja je poudarek pri povečevanju nagibov, težavnost lahko povečujemo z izbiro zahtevnejših terenov, pozabiti ne smemo na razvoj natančnosti in pravočasnosti. Pri treningu se pojavi taktika smučanja, še vedno pa prevladujejo drili, ki omogočajo stabilizacijo gibanja. Kljub pojavi specifične, je v ospredju še vedno razvoj splošne koordinacije. Gre za sposobnost racionalnega izvajanja različnih motoričnih veščin (npr. igre z žogo, akrobatika, ples...), ne glede na izbran šport. V smučanju sodi v to področje smučanje po celcu, grbinah, v megli, snežnem parku, kanalu itd.

- PROPRIOCEPCIJA:

Propriocepcija ne spada v klasično opredelitev motoričnih sposobnosti, gre za sposobnost, ki je pri alpskem smučanju izredno pomembna komponenta vzpostavljanja in ohranjanja ravnotežja. Med smučanjem neprestano zaznavamo, uravnavamo in korigiramo položaje. Gre za zavestno in podzavestno prepoznavanje položajev delov telesa.

Za izboljšanje te sposobnosti se v praksi uporabljajo številni pripomočki z nestabilno površino in z zmanjšano podporno ploskvijo (ravnotežne plošče, фитнес žoge, mehke podlage – pene ...).

Smiselna je vadba v naravi, kjer nam različne konfiguracije terena omogočajo pestro izbiro različnih nestabilnih površin. Vadba po visečem terenu, koreninah dreves, krtinah, skalah, drsečih površinah, pa so le nekatere, ki nam jih ponuja narava.

- MOTORIKA:

V obdobju med 11. in 14. letom se intenzivnost treninga zmerno povečuje. Kljub temu, da so otroci v tem obdobju še vedno ranljivi za poškodbe, se kapacitete njihovih teles hitro povečujejo in razvijajo. Variabilnost v izvedbah je posledica hitrega razvoja in rasti. Zaradi težav s koordinacijo naj bo **poudarek pri razvoju veščin in motoričnih sposobnosti, izvedba na tekmovanjih in zmagovanje naj ne bodo glavni cilji!**

Pri razvoju motoričnih sposobnosti je poleg načela vsestranskosti potrebno upoštevati tudi načelo ustrezne časovne uvrstitve. Določene motorične sposobnosti zahtevajo pri posamezniku določeno stopnjo razvoja na anatomsko fiziološkem področju.

		starost																												
		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	25	30										
razvoj motoričnih sposobnosti	koordinacija	splošna				specifična					izpopolnjevanje																			
	gibljivost	splošna							vzdrževanje																					
	agilnost																					vzdrževanje								
	hitrost	rakcijski																												
		čas																												
	moč	splošna																												
		moč																												
		vzdržlj. v moči																												
		hitra moč																												

AEROBNA VADBA:

Pomen aerobne vadbe ni le v nižje intenzivnih treningih, ampak ima dobra aerobna priprava posebno vlogo tudi pri bolj intenzivni vadbi. Dobro trenirani aerobni sistem povečuje raven razpoložljive energije tudi pri aktivnostih, kjer prevladuje anaerobni.

Pri vadbi vzdržljivosti kat. U14 naj torej prevladuje dolgotrajna vzdržljivost. Smučarji z dobro aerobno kapaciteto se lažje soočajo s treningi in tekmovanji v obdobju specialne vadbe.

DODATNE VSEBINE

morda bi veljalo dodatno razmisliti o organizaciji:

1. Večdnevnih poletnih kampov v nezimski sezoni, na katerih trenerji otroke spoznavajo z različnimi športi, igrami, nalogami, delom v skupini, pozitivnim vzdušjem in izkušnjami.

S tem se gradi skupina, želja po športnem sobivanju in nadaljevanju aktivnosti v klubu.

2. Delavnic za aktivno izmenjavo znanj med skupinami različnih športov:

otroci plavalnega kluba poleti učijo smučarje plavalnih veščin, pozimi obratno (primeri: plavanje - smučanje, hokej - smučanje, karate – smučanje, plezanje – smučanje, itd.)

8) ŠOLA

Planiranje vadbenih dni in treningov v celoti naj bo prilagojeno šolskim obveznostim in čim manjši odsotnosti od pouka:

- **Tudi v času treningov s celodnevno odsotnostjo naj bo otrokom zagotovljen čas za izpolnjevanje šolskih obveznosti.**

- **Obvezno naj se izkorišča možnost smučanja po 12. uri (po šoli), razen ob vikendih!**

9) POČITEK

Večina najstnikov, ki se ukvarja s tekmovalnim športom se udeležuje napornih treningov vsakodnevno. V takšnih okoliščinah se lahko zgodi, da športnik preide čez lastne fiziološke ter psihološke zmožnosti. Nastali stres med treningi se seštevava s tistim na tekmovanjih, pozabiti ne smemo na dodatno breme s katerim se srečujejo v šoli, doma, med vrstniki ... V izogib prekoračitve lastnih zmožnosti mora športnik vzdrževati ravnovesje med treningi, socialnim življenjem in regeneracijo.

Napačno razmerje vadbe in počitka, neustrezna športna oprema, neprimerna tehnika ter neustrezna komunikacija s trenerji in starši lahko pripelje do poškodb, nastalih zaradi preobremenitve. Zaradi še nepopolno razvitega skeletnega in mišičnega sistema so otroci bolj nagnjeni k določenim vrstam poškodb kot odrasli.

Vloga počitka je enako pomembna kot vloga vadbe. Oba sta sestavni del trenažnega procesa, nujno je enakovredno upoštevanje obeh. Počitek se začne v trenutku, ko se vadba konča in traja do pričetka nove vadbene enote. Najpogosteje gre za čas, ko trener nima nadzora nad otrokom, zato je izredno pomembno, da otrok in njegovi starši razumejo vlogo počitka in dobro uravnovešene življenja.

Pomembno vlogo ima tudi spol. Deklice se regenerirajo počasneje od dečkov. Vzrok je v drugačnem hormonskem okolju oziroma manjši vsebnosti testosterona (Noakes, 2002). Ne smemo pozabiti, da je v zgodnjem obdobju pubertete tudi večina dečkov še vedno hormonsko neaktivna.

TEHNIKA SMUČANJA

- Ko govorimo o izboljšanju smučanja, je v obdobju **U14** nujen **natančen in dobro argumentiran pristop** h korekturi posameznikove tehnike smučanja.
- Čeprav se človek uči vse življenje, je že dolgo znano, da je večinoma, vsaj kar zadeva tehniko smučanja, najpomembnejše tisto, kar se nauči **do konca pubertete!**

Definicije bodo opredeljene v posebnem gradivu in bodo s tem poenotene za vse starostne kategorije!

-V fazi zgodnje adolescence je živčevje mladostnikov že dokaj dobro razvito, kar omogoča kompleksnejše izvedbe že znanih gibanj. V smislu tehnike gre za obdobje zadnjih popravkov, ki jih priredimo znotraj treninga v oteženih okoliščinah. Če filozofijo prenesemo na alpsko smučanje: tekmovalec poskuša smučati v pravilni tehniki navkljub megli, ledu, strmini, težji postavitvi ...

- Do rušenja tehnike lahko pride zaradi že omenjene hitre rasti, izgubi se harmonija gibanja, zmanjša se dovezetnost za učenje novih motoričnih veščin. Problemi so lahko še posebej izraziti, če tehnika ni bila temeljito osvojena v zgodnejših fazah razvoja (med osmim in dvanajstim letom – cicibani). V tem primeru se je smiselno posveti osnovnim elementom tehnike, ter se izogibati oteženim okoliščinam (Dick, 2007). Smiselno je povečati število enot prostega smučanja ter enot z enostavnimi postavitvami (npr. hodniki, ritmične postavitve ...). Ob prehodu v obdobje adolescence se pojavi drugo okno za učenje novih motoričnih vzorcev in gibanj v oteženih okoliščinah.

OPOMBA: Skušali bomo dodati slike, risbe in po možnosti tudi filme dobrih izvedb zavojev te starostne kategorije. Smučarji potrebujejo dobro demonstracijo oz. prikaz na filmu, slikah...Enako velja za trenerje! Ponazoritve s slikami in grafičnimi poudarki bi tovrstna vprašanja poenostavile, poenotile in približale vsem.

ŽELJENI NIVO SMUČANJA U14

- Smučanje z zarezno tehniko na manj, srednje in zahtevnejših nakloninah; s potrebno kontrolo hitrosti
- Smučanje v paralelnem položaju z vrtenjem stopal (oddrsavanjem) na vseh nakloninah
- Kompleksnejše koordinacijske vaje kot so igre z uporabo palic, poskoki, preskoki, prestopanja, smučanje po eni smučki na srednje zahtevnem terenu, fuzziiev zavoj, ...
- **Smučanje na slepo**
- Pravilni položaj za smuk (žaba) in vodenje smučí s čim manj oddrsa (srednja naklonina)
- Osnove skokov, kot del prostega smučanja (kako se pripravi na skok in sama izvedba; poudarek na varnih skokih in NE na dolžini skoka)
- Osnove snežnega parka
- Smučanje po grbinah na srednje zahtevnem terenu
- Smučanje po celem snegu
- Smučanje na progah ski crossa *; seveda s konfiguracijo, ki je prilagojena starostni skupini U14
- Osnovne taktike smučanje v VSL postavitvah (pravilna izpeljava lokov, prehod preko prelomnice, prehod v ravnino, menjava ritma)
- Osnovne taktike smučanje v SL postavitvah (pravilna izpeljava lokov, prehod preko prelomnice, prehod v ravnino, menjava ritma)
- Osnovne taktike smučanje v SG postavitvah (pravilna izbira linij, prehod preko prelomnice, prehod v ravnino, skoki)

ORANZNI PROGRAM – U14 / povzetek vsebin

TRENING	KONDICIJSKI DEL				SMUČANJE				
	PRIPRAV. OBDOBJE	TEKM. OBDOBJE	PREHOD. OBDOBJE	SKUPAJ	SITUACIJSKO SMUČANJE	V TEKMOV. POSTAVITVAH	TEKME max.	SKUPAJ	
STRATEGIJA	Vadba naj bo prilagojena kat. U12	Prilagojeno stevilo suhih treningov	Poletne aktivnosti		Glej Oranzni program ŽELENI NIVO U14	Glej Oranzni Program SM. V TEK. OST.			
VSEBINE	<ul style="list-style-type: none"> - MOČ - GIMNASTIKA/ akrobatika - KOORDINACIJA/ usvajanje ostalih športov, športov z žogo, aktivnosti in motorike - VZDRZLJIVOST - SENZOMOTORIČNA VADBA/ ravnotežje, propriocepcija 		- v poletnih mesecih ponuditi več aktivnosti (adrenalinski parki, kampi, plezalne stene)		Glej Oranzni program SITUACIJSKO SMUČANJE	VSL 50% SL 35% SG 15%	<ul style="list-style-type: none"> - VSL - SL - SG - Paralelni SL - Paralelni VSL 		
KOLIČINA/sezono					do 100	do 35	do 55	do 15	do 100
					100%	35-40 %	60-65%		100 %
KOLIČINA/teden	3	3	po izbiri		do 2	do 3	do 2 jan/feb/mar		
OPREMA (smuči, pripomočki)					2 par VSL 1 par SL 1 par SG - tekmovalni dresi			4 par	
OPOMBE	<ul style="list-style-type: none"> • Pestrost vadbe • Delovne navade • Navajanje k vztrajnosti • Nujna pozitivna starševska podpora • Timsko delo • Navajanje na športni način življenja • Vzpodbujanje k uravnoteženemu dnevnu urniku (šola, trening, počitek, zabava) • Zavedanje kako pomemben je uspeh v življenju • Družinski člani sodelujejo v smučarskem klubu 					<ul style="list-style-type: none"> - sezona na snegu se KONČA z zaključkom obratovanja slovenskih smučišč - smučanje na ledinikih najkasneje do 10. maja - v poletnem obdobju se treningi na snegu NE izvajajo - jesenski snežni treningi po 1. septembru 	<ul style="list-style-type: none"> - VSL max. razdalja 24 m - SL max. razdalja 11 m - SG 	<ul style="list-style-type: none"> - REGIJSKA TEKMOVANJA - DRŽAVNI POKAL - DRŽAVNO PRVENSTVO 	<ul style="list-style-type: none"> - Osredotočenost tekmovanj na korektno izvedbo primerno težavnost in cimbaljše pogoje za tekmovanje

SPECIFIKA KATEGORIJE U14

- Pri načrtovanju treninga za kat. U14 je potrebno upoštevati nenehno spreminjanje odnosa med rastjo ter močjo. Kot vemo, postajajo otroci vedno višji in težji ter posledično relativno šibkejši. Nič nenavadnega ni, če osemletnik z lahkoto opravi deset do dvanajst zgibov, vendar če ne bo redno vadil, bo z leti težko ponovil ta dosežek.
- Zaradi razvoja okostja je posebno pozornost potrebno posvetiti deklicam. Razvoj kolčnega sklepa, ta je pri ženskah širši kot pri moških, lahko povzroči rušenje poravnave med stegenico ter golenjo. Posledica rušenja poravnave je moteno drsenje pogačice preko kolenskega sklepa. Krepitev štiriglave stegenske mišice (še posebej medialne glave) ter odmikalk kolka ima kompenzacijski učinek na nastalo neravnovesje. Razvoj moči nog ima pri deklicah pomembno vlogo tudi zaradi stabilizacije sklepa, križne vezi naj bi bile pri ženskah že v osnovi krajše ter bolj ohlapne.
- Pomembno je ustrezno (NE prekomerno) doziranje intenzivnosti in volumna pri treningu kat. U14, upoštevanje načel ustrezne regeneracije spremljano z ustreznim kaloričnim vnosom – da športnika ne pripeljemo do nivoja pretreniranosti, celo do ogrožanja zdravstvenega statusa in zmanjšanja ravnega potenciala.
- **GIBLJIVOST:** Razvoj gibljivosti omogoča posamezniku ustvarjanje navidezne lahkote, nežnost gibanja, mogočnost koordinacije, samokontrolo in popolno svobodo (Alter, 2004). Vse to so lastnosti, ki najstnikom niso ravno najbolj blizu. Glavni vzrok najdemo v hitri rasti skeletnega sistema in počasnem sledenju mišičnega. Še vedno je v ospredju razvoj gibljivosti celotnega telesa, posebno pozornost zahtevajo upogibalke kolena, abduktorji kolena in Ahilova tetiva. Gre za mišični sistem, ki se razteguje ob vadbi počepa in se podobno obnaša tudi med smučanjem.
- **TELESNA DRŽA:** Pri hitro rastočih mladostnikih je ohranjanje pravilne telesne drže, ključno za zagotavljanje normalnega športnega razvoja. Nepravilno telesno držo opredeljujejo nenormalnosti v položaju in obliki hrbtenice, ramen in spodnjih okončin, ki niso posledica okvar na kostnem in živčno-mišičnem sistemu, temveč izhajajo iz nezadostnega in nepravilnega delovanja mišic. Največkrat se srečujemo s problemom LORDOZE: **povečana zakrčenost upogibalk kolkov poveča nagnjenost kolkov oziroma poveča ukrivljenost hrbtenice v ledvenem delu.**

Do lordotične drže lahko pride tudi zaradi krepilnih vaj, ki naj bi se uporabljale za krepitev trupa, v resnici pa krepijo upogiblake kolka. Naštejmo le nekaj takšnih vaj:

- dvigovanje nog leže na hrbtu,
- dvigovanje nog v vesi na letveniku,
- dvigovanje trupa s fiksimi nogami ob iztegnjenih ali zmerno upognjenih kolkih,
- »zapiranje knjige« ...

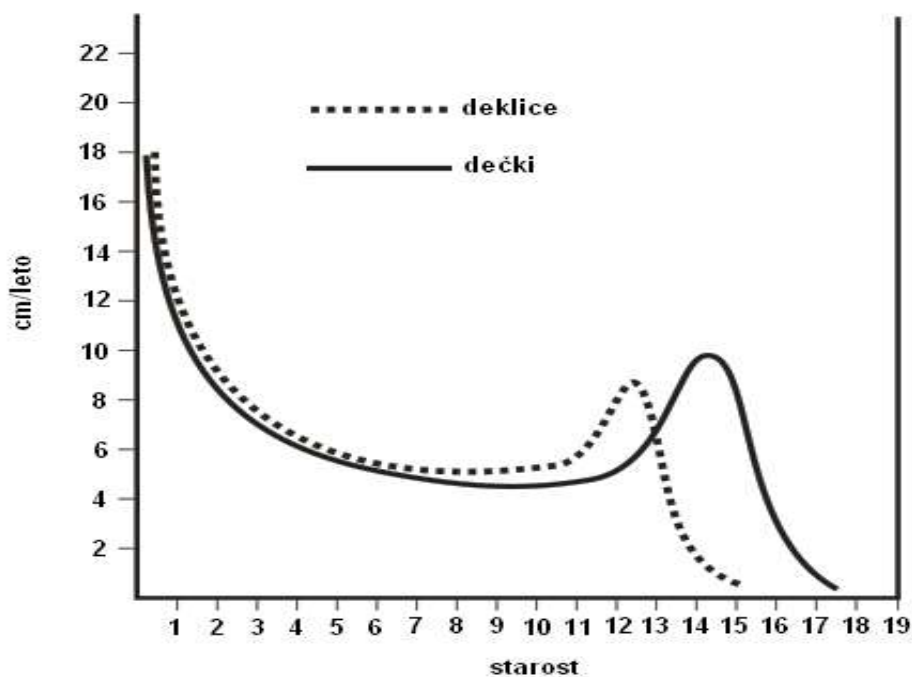
Takšnih in sorodnih vaj ne smemo razumeti kot neustreznih, pomembna sta le njihovo natančno poznavanje in kritična umestitev v trenajni proces.

Zgoraj naštetim vajam za krepitev upogibalk kolka pogosto napačno sledijo raztezne vaje za upogibalke trupa namesto kolka.

- **SUPERVELESALOM:** Eden izmed novosti pri prehodu smučarjev iz kat. U12 v kat. U14 so tekmovanja in vadba v superveleslalomu, kjer se tekmovalci soočajo s postavitvami v večjih

hitrostih, skoki, daljšimi smučmi, strahovi, itd. Tem segmentom je zato potrebno posvetiti posebno pozornost.

- **PRIMERJAVA DEČKI/DEKLICE:** Običajno dečki in deklice v isti kategoriji tekmujejo na isti progi. Zanimiva je primerjava časov zmagovalcev med obojimi. Nemalokrat se zgodi, da so deklice hitrejše. Deloma je vzrok v boljših tekmovalnih pogojih (deklice štartajo prve), najverjetneje pa je glavni vzrok v različni biološki starosti.

Slika 1 prikazuje razliko v tempu rasti med dečki in deklicami. Ta je najbolj izrazita v obdobju pubertete.

NEKATERA OSNOVNA NAČELA

- Pri doseganju čim boljših učinkov v procesu treninga je potrebno pri načrtovanju delovati v dve smeri: **kako izboljšati motorične sposobnosti kategorije U14 ter kako izboljšati smučanje samo!**
- Ena glavnih pomanjkljivosti načrtovanja je ta, da nenatančno določamo cilje in da samo organiziramo dejavnosti. Ko izbiramo cilje, jih moramo vedno povezovati s prejšnjim in prihodnjim delom, vprašati pa se moramo tudi, ali ti cilji zares ustrezajo sposobnostim, vedenju in interesom otrok kat. U14

- Čeprav se človek uči vse življenje, je že dolgo znano, da je večinoma, vsaj kar zadeva tehniko smučanja, najpomembnejše tisto, **kar se nauči do konca pubertete!**
- Pri oblikovanju športnega treninga je potrebna dolgoročna vizija, katere bistvo je podrejanje kratkoročnih ciljev tistim dolgoročnim. Določene cilje je mogoče uresničiti le v določenem časovnem obdobju mladostnikova razvoja.
- Pri prehajanju športnika iz kategorije v kategorijo se njegove sposobnosti in znanja nadgrajujejo in izboljšujejo. Vsako obdobje v smučarjevi karieri je specifično in zahteva izpolnjevanje različnih ciljev, tako operativnih kot splošnih. **Predhodno neizpolnjevanje določenih ciljev v nižji kategoriji predstavlja težavo pri prehodu v višje kategorije!!!!**
- Trener mora poskrbeti za okolje (vzdušje), ki je optimalno za prenos učinkov treninga na otroka. Pričakovanja naj bodo realna, predvsem v skladu s psihološkimi ter fiziološkimi sposobnostmi kat. U14. V današnjem okolju, ki od hitro rastočih in razvijajočih najstnikov pričakuje preveč, je soočenje s prevelikimi pričakovanji kritično, še posebej pri oblikovanju samopodobe. Pri tem ne smemo pozabiti vloge medijev, ki z vsakodnevnim »bombardiranjem« polnijo glave o idealih današnje družbe, povezanimi izključno z zunanostjo .

Pri oblikovanju samopodobe je lahko kritična tudi druga skrajnost, ko uspešni tekmovalci z izborom v otroške ekipe, z novo reprezentančno opremo, z udeležbo na mednarodnih tekmovanjih, začutijo slast zvezdnitva, še preden so v resnici karkoli dosegli.

- DRIL:

če otroci uporabljajo isto vajo ali dril skozi daljše časovno obdobje, potem pride do pojava ustalitve (ang. accommodation). Namesto da bi se izvedba izboljševala, pride do nazadovanja. Primer je problematika možnosti izbire terena, ki je pri nas relativno skromna. Nezmožnost dogovora klubov in panožne zveze na eni strani ter žičničarjev na drugi pripelje do tega, da klubi trenirajo po istih progah celo zimo, napredek tekmovalcev pa je relativno skromen. Skušajmo torej zagotoviti raznolikost v kolikor je le možno!

- SPECIALIZACIJA:

Zgodnja specializacija ponuja relativno hitro doseganje dobrih rezultatov. Če želimo, da je otrok uspešen na regijskih in državnih tekmovanjih in konkurenčen pri selekcioniranju v otroške ekipe, je recept preprost. Podvržemo ga specialnemu treningu, seveda pa gledano dolgoročno s tem padamo v past, ki nasprotuje ciljem dolgoročnega razvoja.

- zaradi hitre adaptacije so najboljši rezultati doseženi že med 15. in 16. letom starosti, ti dosežki se le redko ponovijo v članskih kategorijah
- neprestana nihanja na tekmovanjih
- do 18. leta starosti večina športnikov »zgori«, preneha s športom, redki imajo dolge kariere
- večja dovzetnost do poškodb zaradi nasilne hitre adaptacije

Tabela 1

Starost najpogostejšega začetka redne vadbe in specializacije (Ušaj, 1996)

	Začetek vadbe	Začetek specializacije
Alpsko smučanje	6 - 7	10 - 11

Pojem specializacije označuje pojav, ki je nujen za ohranitev uspešnosti v določeni športni panogi. Specializacija ter vadba, specifična za določen šport, vodita k anatomskim in fiziološkim spremembam, ki so tesno povezane s športom in potrebne za uspeh.

- STRES:

Pri procesu treninga in tekmovanjih je smiselno posvetiti pozornost tudi psihološkemu stresu, ki ravno tako negativno vpliva na posameznika. Negativni občutki kot so strah, nezaupanje, neodločnost itd. lahko pri posamezniku sprožijo izločanje kortizola ter ostalih, s stresom povezanih hormonov. Posledično lahko pride do manjše zmožnosti organizma pri obnovi mišičnih tkiv ter njihovi rasti. Poveča se mišična napetost, do rušenja pride tudi v koordinaciji.

Problem se lahko pojavi tudi kot posledica slabega vzdušja znotraj ekipe med trenerjem in tekmovalcem, lahko pa je tudi posledica prevelikega števila tekem v kratkem časovnem obdobju.

- Pri oblikovanju športnega treninga je potrebna dolgoročna vizija, katere bistvo je podrejanje kratkoročnih ciljev tistim dolgoročnim. Določene cilje je mogoče uresničiti le v določenem časovnem obdobju otrokovega razvoja!

VLOGA STARŠEV

potrebno je najti način informiranja staršev, da bodo ti razumeli zastavljene dolgoročne cilje in na najboljši način pomagali otroku (predvsem ambiciozni starši). Vsekakor velja na prijazen način predstaviti do kam sega meja njihovega sodelovanja in vključevanja in načine njihovega udejstvovanja.

Staršem bi v prihodnosti predstavil cilje in potek NPTS (brošura) oz. preko internetnih strani SZS, kjer v

programu NPTS v vsakem trenutku dobiš želene informacije.

Obrazložitev: staršem je dostikrat težko razložiti, da je glavni cilj napredek v tehniki, vsestranskem znanju smučanja in ne zgolj samo v rezultatu na posamezni tekmi.

VLOGA BIVŠIH USPEŠNIH SMUČARJEV IN TRENERJEV

Nedvomno moramo razmisliti kako jih uporabiti (tako na nivoju klubov iz katerih so zrasli kot nacionalnem nivoju) pri promoviranju poslanstva smučarskih društev, klubov in smučanja nasploh.

